

Samenwerkingsvormen voor verenigingen en stichtingen in dorpen en wijken

26 april 2023

Dit document is bedoeld als inspiratiebron voor dorps- en wijkraden en verenigingen die een nadere samenwerking tussen verenigingen in hun dorp of wijk willen verkennen en uitzoeken.

Het proces om te komen tot een vorm van samenwerking

Voordat je aan de slag gaat met het uitzoeken van allerlei vormen van samenwerking voor het verenigingsleven in jouw dorp of wijk, is het goed om stil te staan bij het doel en de processtappen van deze samenwerking.

Aanleiding en doel van de samenwerking

De aanleiding voor samenwerking met andere verenigingen of stichtingen in het dorp kan divers zijn. Zo kampen de nodige verenigingen met een gebrek aan bestuurskracht of een gebrek aan vrijwilligers. Ook de behoefte aan specifieke kennis, bv. over sponsors werven, kan een reden zijn om de samenwerking op te zoeken.

De aanleiding voor de beoogde samenwerking mag dan helder zijn, het is vervolgens wel belangrijk om ook het doel van de samenwerking goed voor ogen te hebben. Het helpt om jezelf daarbij een aantal vragen te stellen, zoals: 'tegen welke uitdagingen loop je aan?'; 'voor welk probleem zoek je welke oplossing?'; 'wat wil je samen bereiken?'. Het doel bepaalt de vorm en intensiteit van samenwerking die je kiest. Het afstemmen van de jaarlijkse evenementenkalender in het dorp is een heel ander uitgangspunt dan het voeren van een gezamenlijke financiële administratie. Samenwerking betekent ook macht delen. Voorheen had je het als club, als vereniging zelf voor het zeggen. Binnen de samenwerking met een of meerdere andere verenigingen, zul je moeten afstemmen.

Accepteren van verandering

Samenwerking tussen verenigingen betekent vrijwel altijd dat vanzelfsprekendheden en gemaakte afspraken binnen de vereniging gaan veranderen. De intensiteit van de samenwerking bepaalt in hoeverre er vanzelfsprekendheden gaan veranderen. Bestuursleden, vrijwilligers en leden zijn meestal gewend geraakt aan de manier van werken binnen de vereniging, hoe de dingen georganiseerd zijn. Hou er dan ook rekening mee dat er weerstand kan ontstaan, juist omdat met het aangaan van een samenwerking ook de identiteit van de vereniging en daarmee de activiteiten voor de leden en het vrijwilligerswerk kunnen veranderen.

Ons advies is dan ook om bescheiden te starten. Maak het niet te groot. Geef mensen de kans om aan de samenwerking te wennen. Wat een te behappen schaal is om de samenwerking te organiseren, zal voor iedere vereniging en binnen ieder dorp of wijk anders zijn. Dit is maatwerk.

Investeren in de opbouw van de samenwerking

Met alleen het uitspreken van de intentie tot samenwerking ben je er niet. Er zal tijd en energie in de opbouw van de samenwerking gestoken moeten worden. Wie houdt zich binnen de vereniging bezig met de opstart van de samenwerking, wie trekt de kar? Ook het trekken van de kar kost tijd en energie. Mensen binnen de deelnemende verenigingen moeten de tijd krijgen om elkaar en elkaars manier van werken beter te leren kennen. Dit start vaak op bestuursniveau en breidt zich via het actieve kader uit naar de leden en deelnemers.

Communicatie en draagvlak binnen de eigen vereniging voor samenwerking

Samenwerking betekent verandering. En zoals bij iedere verandering heb je ook binnen je eigen vereniging te maken met mensen die hier enthousiast over zijn, mensen die de kat uit de boom kijken, mensen die het niet zoveel interesseert en mensen die het niet (direct) zien zitten. Goed communiceren over de stappen die je gaat zetten in de opstart naar de samenwerking is essentieel om draagvlak te creëren. Neem leden, vrijwilligers en deelnemers ook mee in het proces door regelmatig met hen hierover in gesprek te gaan. Bespreek de voor- en nadelen van samenwerking, ben open en transparant. Accepteer ook dat 100% draagvlak niet bestaat, er zullen mogelijk (bestuurs)leden, deelnemers of vrijwilligers afhaken omdat zij zich niet in de samenwerking kunnen vinden.

Besluit tot samenwerking

Wanneer bovenstaande stappen doorlopen zijn, neemt bij de stichting het bestuur het besluit tot samenwerking. Bij de vereniging is dit, afhankelijk van de mate van samenwerking, aan het bestuur of aan de Algemene Leden Vergadering (ALV). Over het algemeen is het voor het draagvlak juist goed als het bestuur de ALV om instemming vraagt voor de samenwerking.

Het besluit tot samenwerking kan tevens mooi dienen als PR momentje voor de buitenwacht.

Vormen van samenwerking

Er zijn vele vormen van samenwerking mogelijk. De mate en intensiteit van samenwerking kan sterk verschillen, van regelmatig onderling overleg tot een complete fusie.

Opzetten van een gezamenlijke overlegstructuur

Een zeer laagdrempelige vorm van samenwerking zonder grote impact op de eigen vereniging is het instellen van overlegstructuur tussen de verenigingen en stichtingen in het dorp of in de wijk. Kenmerkend aan deze vorm van samenwerken is dat er geen wederzijdse verplichtingen zijn, het is vrijblijvend.

Enkele voorbeelden:

- Het afstemmen van de activiteiten- en evenementenagenda in het dorp tussen de diverse verenigingen en dit vervolgens op de dorpswebsite publiceren. Voorbeeld: Wellerlooi <https://www.wellerlooi.info/agenda>
- Het maken van een 'voorzittersapp' met daarin alle voorzitters van verenigingen en stichtingen die in het dorp actief zijn. In de app worden zaken afgestemd en informatie uitgewisseld. Voorbeeld: Lomm
- Een aparte categorie zijn de zogenaamde 'sector gebonden' overleggen. Dit zijn overleggen, vaak op gemeentelijk niveau, waarbij bijvoorbeeld voetbalclubs, dorpsraden en gemeenschapshuisbesturen uit de dorpen en wijken binnen de gemeente onderling kennis en informatie uitwisselen en hun belangen richting de gemeente behartigen. Voorbeeld: Stichting Dorpsradenoverleg Venray: <https://www.dorpsraadairlo.nl/dorpsraad/dro>

Contractuele samenwerking

Binnen de contractuele samenwerking staat het uitlenen van materialen, accommodaties en vrijwilligers aan collega-verenigingen centraal. Vaak, maar niet altijd, worden hier vooraf afspraken met elkaar over gemaakt. Ook deze vorm van samenwerking kent weer lichte en zwaardere varianten. Voorbeelden:

- Instellen van een flexibele vrijwilligerspool met daarin mensen die op basis van incidentele inzet verenigingen bij evenementen en activiteiten kunnen ondersteunen. Voorbeeld: Holtum
- Uitwisseling van verenigingsmaterialen en het beheren van een dorpsloods voor gezamenlijke opslag van attributen, tevens geschikt als werkruimte. Voorbeeld: Verenigingsoverleg Beegden
[https://www.trefpuntbeegden.nl/verenigingen/stichting-verenigingsoverleg-beegden-heel-\(vob\)-58](https://www.trefpuntbeegden.nl/verenigingen/stichting-verenigingsoverleg-beegden-heel-(vob)-58) Daarnaast lenen verenigingen vrijwilligers aan elkaar uit en houden deze ureninzet bij. De afspraak is dat er in een tijdsbestek van 2 jaar geen grote tekorten of overschotten in de ingezette vrijwilligersuren mogen ontstaan.
- Heel kleinschalig kan natuurlijk ook. Bijvoorbeeld het KinderVakantieWerk (KVV) dat voor de Koningsdagspelen het voetbalveld gebruikt van de plaatselijke voetbalclub.

Gezamenlijke inkoop

Hier zien we in de praktijk twee mogelijke vormen van samenwerking:

- Het gezamenlijk inzetten van een specialist voor specifieke vraagstukken, bijvoorbeeld een notaris, een belastingadviseur of verzekeringsspecialist.
- Door gezamenlijk producten en diensten in te kopen, kan inkoopvoordeel middels een bulkkorting behaald worden.

Delen of splitsen van bestuursfuncties

Actief zijn als bestuurslid binnen een vereniging of stichting vraagt over het algemeen een behoorlijke tijdsinvestering. Bovendien wordt er qua kennis en competenties steeds meer van bestuursleden verwacht. Aan de andere kant geven steeds meer mensen aan dat ze wel vrijwilligerswerk willen doen, maar dan liefst projectmatig met een duidelijke kop en staart, of een duidelijk afgebakend takenpakket met een bijbehorende vaste tijdbesteding.

In de samenwerking tussen de verenigingen kan ook gekeken worden naar de invulling en verdeling van de bestuurstaken. Zaak is om zo optimaal mogelijk van de talenten, ervaring en competenties van mensen gebruik te maken. Ook hier kennen we meerdere voorbeelden:

- Het delen van het secretariaat. Bijvoorbeeld een secretaris of administratieve kracht die voor 2 of meerdere verenigingen het secretariaatswerk verricht.
- Een gezamenlijke, maar onafhankelijke, voorzitter benoemen.
- Het penningmeesterschap van meerdere verenigingen beleggen bij een persoon die een boekhoudkundige of accountancy achtergrond heeft.
- Het opknippen van het secretariaatswerk en dit bij meerdere personen binnen de verenigingen beleggen. Bijvoorbeeld, iemand die handig is met een spreadsheet programma doet de ledenadministraties, een ander de notulen en een derde is contactpersoon en aanspreekpunt voor leden en externen.

Verenigingen als werkgroepen onder één bestuurlijke paraplu (Omnivereniging/Dorpscoöperatie)

Veel dorpen en wijken in Limburg kennen van oudsher een rijk verenigingsleven. Twintig verenigingen op een dorp van 1000 inwoners vormt geen uitzondering. Echter, deze twintig verenigingen vragen dan ook tenminste 20 voorzitters, penningmeesters en secretarissen. Een opgave die steeds lastiger wordt om in te voorzien.

Op een aantal plekken in Limburg is het gelukt om de samenwerking zover door te voeren, dat er een soort bestuurlijke overkoepeling voor het hele dorp is ontstaan. De verenigingen houden zich daarbinnen als werkgroep (of afdeling) vooral met het uitvoeren van hun eigen activiteiten bezig, het

bestuur faciliteert deze werkgroepen door o.a. de ledenadministratie, het secretariaat, de contributie inning en fonds- en subsidie aanvragen op zich te nemen. Vaak zien we deze constructie terug in de vorm van een Omnivereniging (vanuit de verenigingen zelf opgezet, zien we vaak bij sportclubs) of een Dorpscoöperatie (vaak vanuit het dorp opgezet met als doel het faciliteren van de brede leefbaarheid). Een paar voorbeelden:

- Omnivereniging Arcen <https://www.omni-arcen.nl/> Een samenwerking van tot nu toe 4 verenigingen in het dorp.
- Dorpscoöperatie Steingood Beringe <http://www.infoberinge.nl/> De coöperatie vormt als het ware een faciliterende paraplu voor allerlei werkgroepen en initiatieven in het dorp.
- America Left <https://www.americaleft.nl/> Deze coöperatie richt zich op een vitaal dorp en faciliteert allerlei zorg- en welzijnsdiensten voor en door inwoners.
- Open Club Roggel <https://www.ocroggel.nl/> Een federatie van 16 verenigingen in Roggel.

Fusie tussen verenigingen

De meest vergaande stap van samenwerking vormt de fusie. Hierbij gaan twee of meer verenigingen of stichtingen op in één nieuwe of bestaande vereniging (of stichting). Er is dan sprake van één bestuur. Een fusie verloopt altijd via de notaris, omdat statuten dienen te worden aangepast. In het geval van het nieuw oprichten van een fusievereniging, dienen er compleet nieuwe statuten opgeteld te worden.

De meest bekende voorbeelden kennen we uit de sportwereld. Zo gaan steeds meer voetbalclubs samen met de voetbalclub uit een of meerdere buurdorpen. Vaak wordt dan een volledig nieuwe vereniging met een nieuwe naam opgericht.

Meer informatie

Op onderstaande websites kun je meer informatie vinden over de samenwerking tussen verenigingen en stichtingen.

- <https://www.verenigingen.nl/fuseren-of-samenwerken-de-samenwerking/>
- <https://hvdsl.nl/wat-we-doen/werkzaamheden/samenwerking-verenigingen/>
- <https://www.dorpshuizen.nl/vraagbaak/samenwerking-en-fusie-2/>
- <https://wetenschap.infonu.nl/recht-en-wet/166163-samenwerking-tussen-verenigingen-samen-sterker.html>
- <https://www.cooperatieexpert.nl/artikel/samenwerkende-verenigingen/>